

DEN PAYS.

Wanneer? als comt tot hulp die Heer van alle machten,
Die drie vout is gecroont, t welck, drierley macht uyt beelt.
Ick sal dit hert als bert, versmeden opt Aembeelt,
Van Spaensche Tyranny, ende meer als murruw maecken.
Als dit dan is gedaen, wil ick mijn moeyten staecten,
En heerfschen dan voort aen, sonder *Amij-eens* met list,
Over tveel hoofdich dier, en OoRd'LEN, sonDER twiSt.

*Verclaringhe vande Cijfferen die inde Figuyre vande be-
legheringe ghesneden zyn.*

1. Zijn Excell. commanderende oyer t'ghant-
sche Legher, heeft hier de soldaten, on-
der t'ghebiet des Oversten Mureu, de
Stadt doen ondergraven ende bestormen.	3. Batery ende fortsse der Engelschen op het
Casteel, onder t'ghebiet vanden Oversten
Fr. Veer.
2. Al hier van ghelijcken die Soldaten van-
den Grave van Solms, van den Rit-mee-
ster Brederode, ende des Oversten Duy-
venvoorde.	4. Over dese sijde bestormden ende overvie-
len die Soldaten van Graeff Wilhelm
die Stadt. Dit gantsche Legher was sterck
58. Vaendelen ende 21. Cornetten.

Verhael ende Beschrijvinge van het Beleggh der Stadt

B O M M E L

Middelgaders het verlaten der selver/

Gheschiedt inden Jaere 1599.

1599.

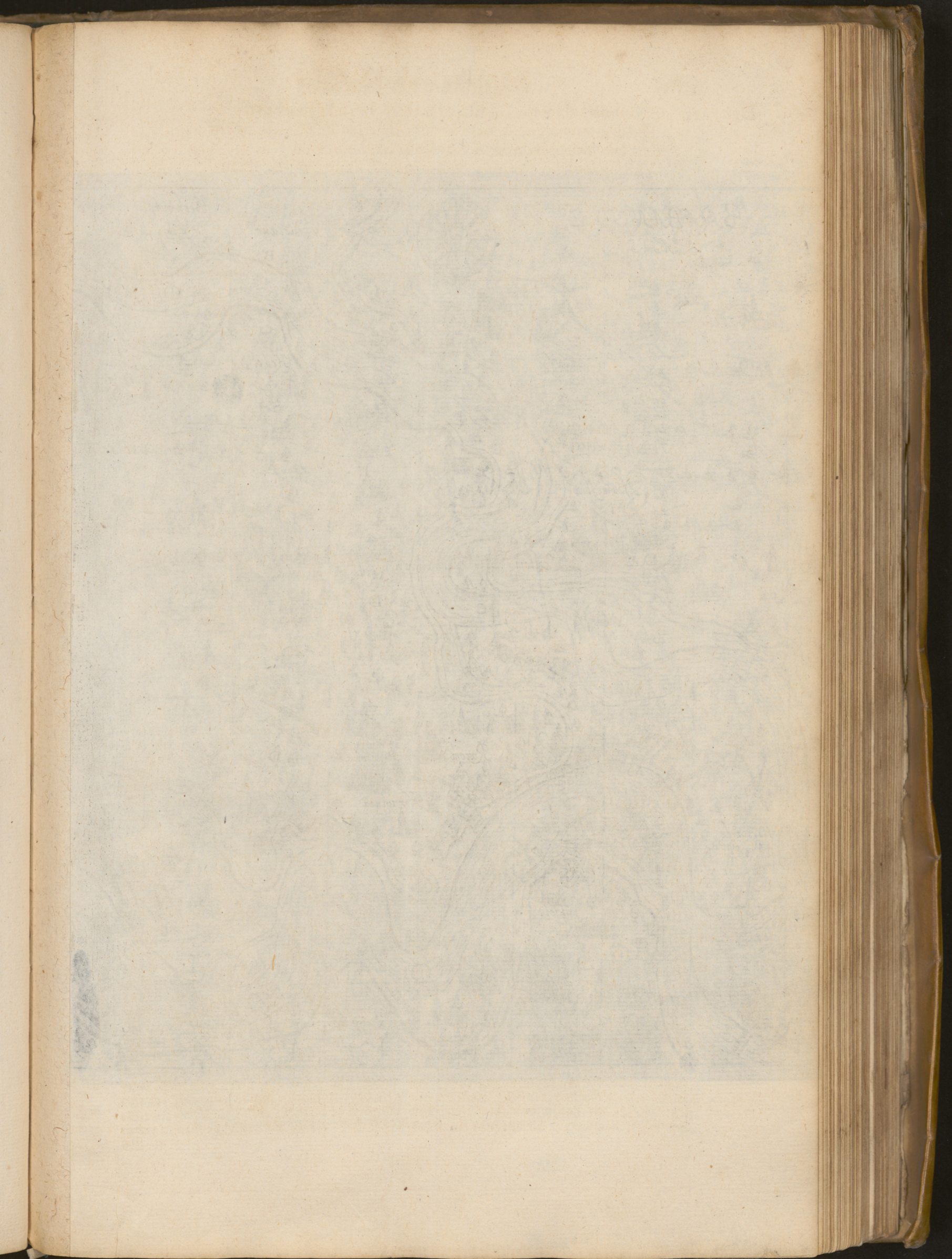

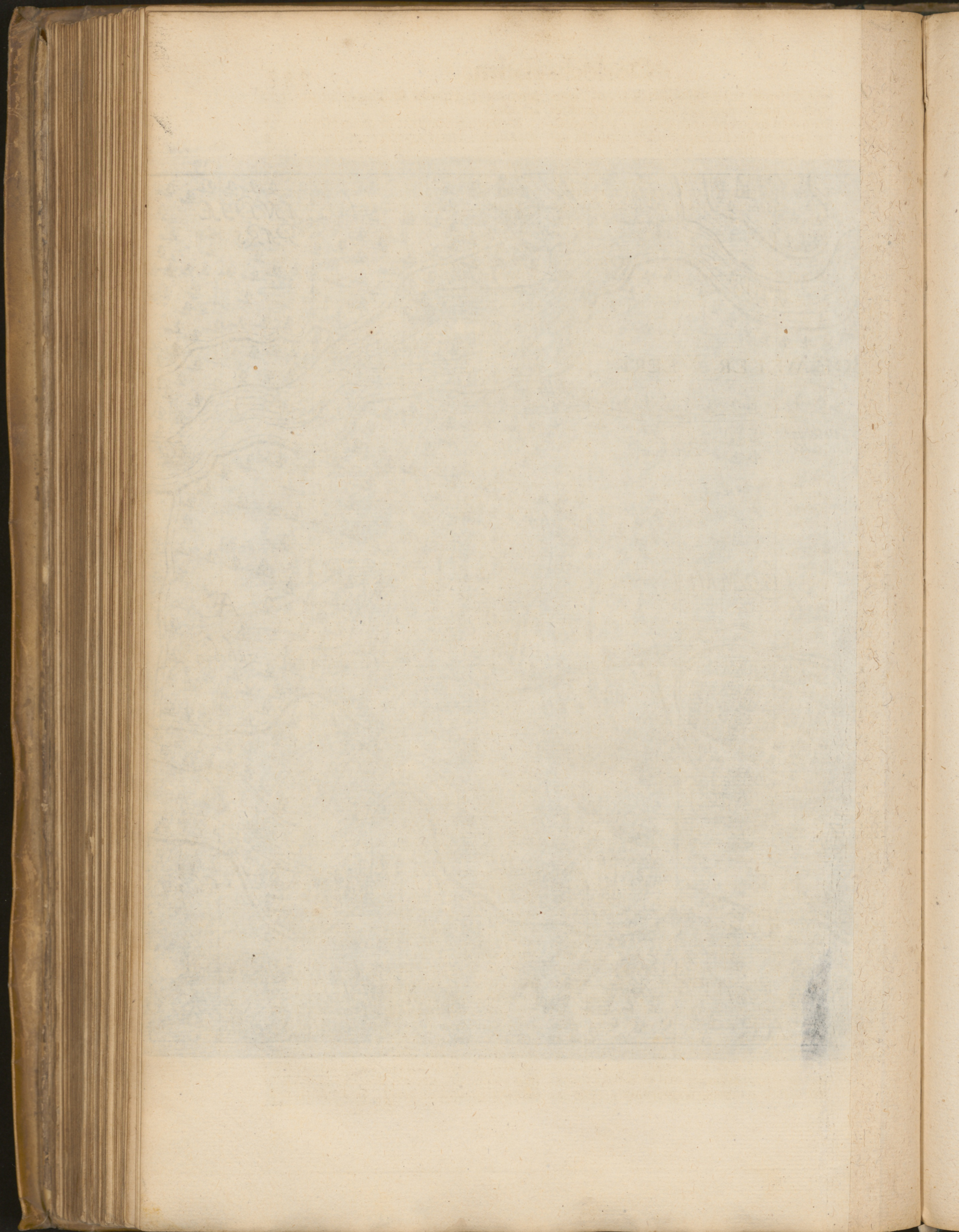
ende geboechlijck te verhaelen/ soo laet ons
alder eerst comen tot de beschrijvinghe der
selver Stadt.

Bommels
beschrijving.

Bommel is een Frontier-Stadt / op de
Zuydelicke palé van Gelderland, leggende op
de Zuydt-sijde vande Waale / aen de Poozt-
zijde des Bommeler-weerts: middelbaer in
grootte / ende schoonheyt / maer van natue-
ren uptermaten sterck: zijnde aldaer eerst
bemuert van Hertoch Ocho, onder wiens
ghebiet / Gelderlandt grootelijck heeft toe-
genomen / ende t'getal harer steden seer is
vermeerdert. Het is de hoofst Stadt des gât-
schen Lants / welck den Rijn ende Mase bes-
supten ende tot een Epland maecken: dit
is het selve Epland dat Iulius Caesar inde be-
schrijvinghe der voozsepder Mase seyt het
Landt der Baraviens te wesen: ende wert he-

densdaechs genoent den Staet vande Bom-
meler-waert, waer inne verschapden schoone
Dozpen staen / ende onder andere Rossem/
van daer Marten van Rossem een vermaert
Capiteyn gebooztich was. De Wael-stroom
en geeft niet alleene de Stadt Bommel een
wel gelegentheyt tot den Coophandel / maer
is oock de selve / als een onwinnelijcke Scha-
se / ten Poozden van alle aenval beviyden-
de. De nederheyt des Eplands Bommel, en
beschermt niet alleen de selve van alle on-
dergravinghen / maer verhindert oock alle
langh-duerighe belegghinghen / dzyvende
des Winters haren bypandt uyt het velt / dooz
het opcomen der grontwateren / ende gewel-
dich overloopen der Rivieren. Beschalven dese
natuerliche sterckte / is ooc de selve t'allen tij-
den wel bemuert / ende met bolwercken / Kon-
deelen / Cozns / en diergelijcke versien ghe-
weest: zijnde omcinghelt met dubbele vesten
ende grachten / ghelijck inde huygheboechde
Beleggh-Caerte oogghenschynelick te sien is.
Om dese wel gelegentheyt / ende groote ster-
te der Stadt Bommel, is altyt van d'eerste
beginnselen deser Nederlantscher oozloge / tot
nu toe / van beyde zijden seer ghetracht ende
gearbept geweest / om de selve elck tot sijn
voozdeel te trecken / ende behouden: ende in-
sonderheyt vande Vereenichde Nederlanden
als

als wesen een vast bolwerck tegen d'aen-
loopen harer vanden/ ende een onverbze-
kelycken steutel haerder palen/ t'welck hen-
lieden oock seer voozspoedelyck gheluckt is/
also zy de selve dooz die van Gozichom int
jaer 1572 inghenomen hebbende tot noch toe
aen hare zyde behouden/ is niet tegenstaende
de menichvuldighe aenslaghen harer vpan-
den / ende gheduerighe neersticheydt der
Spaenscher Krijghs-Hoofden/die seer dick-
wils de selve ghepooght hebben te vermee-
steren/ en de vereenichde Nederlanden t'on-
trecken. Ende in sonderheyt inden jare nae
de gheboorte Christi 1599 comende met alle
haer macht ende uperste gheweldt in den
Bommeler-weert/ onder de belepdinge van
Don Francisco Mendoz, grooten Admirant
van Arragon, die de Stadt Bommel/ met
hare onleggende bolwercken ende Schan-
sen/te vergeefs was belegerende. En aenge-
sien dese belegheringe/ ende ontsettinge der
Stadt Bommel/ eene is der vooznaemste
krijghsstucken deser Nederlandtscher oorloge/
soo sullen wy de selve wat wytkopigher be-
schryven/ ende hare gedenckwaerdichste ge-
schiedenissen verhalen/ biddende de goergun-
stigen Leser tselve int beste af te nemen.

Den Admirante van Arragon, hebbende
alle sijne macht ende Krijghs-heyt dat op den
Krijghs bodem/en de neutrale Landen alom-
me verspreyt lagh/ by een doen rucken/ ende
vergaderen: heeft die selve den 16 Aprilis
gemonstert: ende den 26 des selves vooz de
onwinnelike Schanse van s'Graven-weert ge-
bzacht/ maer zijnde hare sterckte sodanich/
hare besettinge vā Krijghs-volck so groot/ en
haer voozraet vā allerhande nootsakeliche-
de so overbloedich/en was het niet gelooflick
dat de Spaensche souden hebben derven ho-
pen de selve te overweldigen/ ofte tot eenige
veroberinge te bzingen/ insonderheyt int by
wesen van t'geheele Legher der vereenichde
Nederlande/ van t'welcke sy belettet wierde
de selve te benauwen en te beslypē. Daer ey-
ghen doen ende weynich aengrypen gaf ooc
genoechsaem te verstaen/ gelijk in den uyt-
ganck is ghebleken/ dat sijt aldaer niet en
meypden/wesende alleen een gemaect beleg/
om het Leger der E. Heeren Staten aldaer
ghetrocken hebbende/ op het oversienste de
Stadt Bommel/ met hare bygelegene schan-
sen te overrompelen.

De Ho. Mo. Heere Statē der vereenichde
Nederlande/wesende over eenige maende ver-
witticht/ dat den vpanant eenen aenval opden
Bommeler-weert hadde voozgenomen/ om
derwaerts in Hollandt in te voozen/ had-
den last gegeven om de Stadt Bommel met
nieuw bolwercken en flankeringen/ ront-
tom te verstercken: ende de Schanse vande
Voorn, en Creveceur, die om hare cleynheyt
tot langhduerige wederstat/onbequaem wa-
ren/ geweldighlick te vergrooten/ gelycker-
wijs doen alreede aen Bommel/ en de Doozn
schanse was begonnen/ maer noch onbol-
maecht/ om des gronts weecheyt/ ende hoo-
ghe bloeden der Rivieren. Daer dooz ghe-
schiet is dat Bommel seer open lagh/ ende
insonderheyt aen de West-zyde / wesende
hare oude mueren veel af gebzoken/ ende de
nieuw noch niet opgerechtet: gelyck oock
aen de Doozn schanse/ aen de welke t'nieu-
we werck nauwelijck weerbaer / ende te-

ghen eenich geweldt te houden op gemaccht
en was.

Dese dingen hebben de Spaenschen in de
Bommeler-weert gelockt/ om den selven te
vermeesteren/ vooz ende aler die volcomen-
licken gesterckt ende besetret waren/ gelyck
alreede begonnen was. Tot dien eynde hebbē
sy haer vooz de schanse vā s'Graven-weert
begeven/ om aldaer/ gelyck oock gebeurt is/
t'Leger der vereenichde Nederlande te trec-
ken/ waer upt gebolcht is: dat Bommel met
hare bygelegene schansen niet en is behooz-
lijck met Krijghs-volck beset geweest. Den
Admirant van van Arragon, leggende vooz
de schanse van s'Graven-weert/ ende aldaer
het Leger der E. Heeren Staten besich hou-
dende/hadde een grooten hoop volcks/ onder
Zapena nae Gennip op de Mase ghesonden/
onder t'decksel van een geley/ ofte conbop te
doe. Den welke hy noch een groot deel sijn
Legers heeft toe gesonden den eersten Mey/
onder de belepdinge van la Borlotte. Tot de-
sen aenslach hadde de vbandt eenige schepē
aen de Mase besteldt/ in de welke sy na de
Doozn souden asdzyden/ in dese zyn sy t'samē
tscheep gegaen/ende den 3 Mey vzoerch aende
Doozn aengecomen. Maer den Prince Mau-
ritz hadde nae sijn neerstige wackerheyt de
Garnisoenen aldaer gewaerschout/ende ge-
boden op haer hoede te zyn/ waer dooz sy te
samen in wapen waren/ ende den vbandt
alle gelegentheyt afsneden/ om pets wat te-
gen haer aen te rechten. Hier dooz zyn sy ge-
dwongen geweest hare schepen te rugge te
doen bzingen/ de selve opvoerende nae Lit/
alwaer sy dien/ ende den volgenden dach tot
den avont zyn blijven leggen.

Den 4 Mey/ des avont/ hebben sy de Ho.
Mo. Heere Staten uplegger (die tot beby-
dinge van de Mase/ ende hare overcomste te
verhinderen aldaer geleyt was) met eenige
stukken geschuts gedwongen af te dzyden/
ende eenige schuyten/ over landt doen bzing-
gen nae Kessel/ haer voetvolck derwaerts af-
sendende/ t'welck zy des nachts hebben over-
gescheept tusschen Rossum en H. rwaerde: en
den 5 Mey vooz den dageraet inden Bom-
melerweert gebzacht/ hen van beyde zyden
des waters aldaer beschansende. Van dese
onversiende comste der vbandt/ is sooda-
nighen schick in Bommel geweest/ dat vele
Bozgheren seer onozdentlick upt de Stadt
sijn gevluchtet/ met het gene sy condē mede
crygen. Ende ghewisselick soo den vbandt
soo haest hy inden Weert was gecomen/vooz
de Stadt hadde geruckt/ de selve soude dooz
hare openheyt/ ende der bozgheren verbaest-
heyt/ int uperste verjckel gestaen hebben.
Maer hy heeft sijnen slach/ die alreede wel-
begonnen was/ seer teelick/ dooz sijn eyghen
onachtsaemheyt versuymt: Wachtende op
den Admirant/ die met het geweldt des Le-
gers soude aencomen.

Daer en tusschen de Prince Mauritz, ver-
witticht zijnde van de comste des vpanants in
den Bommeler-weert / is inder haest met
sijne Ruyterhe/ en eenich voetvolc na Bom-
mel ghetrocken/ alwaer hy den 6 Mey is aē
gecomen/ende de saken des Stadts in goede
ordze gestelt heeft/ ghebedende de Bozgher-
ren in de Stadt te blijven/ die nu alreede dooz
sijne comste soo gemoet waren/dat het hen-
lieden al gewonnen docht. Den 7 Mey heb-

Aenslach
vanden Ad-
mirant op de
Bommeler
waert.

Laet hem
vooz Schē-
ken Schan-
sen.

De Stadt
Bommel
weert sterck
gemaect.

Den Prince
comt selfs
in ende vooz
Bommel.

ben de Spaensche de Stadt Emmerick verlaten/ en haer by den Admirant gevoecht/ die als doen na den Sommeler weert was treckende. Het scheen dat den Admirant wel op Heusden soude geballen hebben/ wesen eene wel gelegen stercke Stadt/ leggende omtrent twee upren gang van Sommel maer de uytcomste beweert het tegendeel.

Den Hemert
schen waert
beschant.

Den Prince Mauritz, als een sozgbul-
dich Prince/ is derwaerts den 11 Mey ge-
toghen / mede nemende thien Vaendelen
knechten/ ende heeft den Hemertschen weert,
met Trenchen rontomme doen beschansen.
Den Admirant siende Heusden te seer beset/
is met alle sijne macht op de schanse van Cre-
veceur gevallen/ die om haer cleynheyt tegen
foodanighen gewelt niet te houden en was/
daerom is de selve van't Garnisoen ober ge-
levert/ welke met hare Vanen ende volle
geweer nae hare believen is verrocke. Den
Prince Mauritz/ verstaende t'obergaen van
Creveceur/ is inder haest wederom na Som-
mel ghekeert/ ende de selve met veel beschan-
singhen/ halve Manen/ Trenchen/ ende
diergelijcke stercken beginnen te omringelen/
welcke wercken/nae hare behoelliche groo-
te ende strekkinge in de byghevoechde Caer-
te constich zijn afgemaelt.

Sommel ba
bupten bes
schant.

Dooz dese omgravinghen is de Stadt
Sommel/ na menschelick oordeel onwinbaer
geworden/ ende de hooghe ende briede der
nieuw gemaecter wercken/ trocken alle aen-
schouwers tot verwonderinge/ wesen vooz-
waer schier ongelooflick dat de selve in soo
cozten tijt/ in't bywesen van den geheele Le-
ger des groot-machtichsten Conincks van
Hispanien/ zijn op gericht ende volmaecte.

Behalven dese uytterste beschansingen zijn
ooc de onvolmaecte Bolwercken des stads
voozt oppgerecht/ ende d'openheyt der muer-
ren weder toegewalt/ ende de Stadt rontom-
me op hare behoelliche plaetsen met geschut
en andere nootzakelichede wel versien. Hier
en tusschen bleef den Admirant met zijn Le-
ger te Creveceur besich zijnde om aldaer een
bzugghe ober de Mase te slaen/ ende aen de
Heelsche zijde een halve Mane op te werpen
om de selve te bezijden.

Den 13 Mey scheen den vpant wederom-
me nae Heusden toe te trecken/ waer tegen
den Prince Mauritz de selve noch 31 vaendele
heeft toegesonden. Maer den vpant nam zijn
nen wegh nae Rossem, op hoope van daer
ontrent inden Tielschen-weert te geraken/ om
de Stadt Sommel van alle zijden aen te bal-
len ende rondomme te besupten.

Maer den Pz. Mauritz dede daer gheschut
bzengen/ Watergen opzichten/ ende heeft also
der vpanden overcomste verhindert.

Den 14 Mey is Graef Frederick met het
meeste deel des Legers vooz Sommel geco-
men/ nae dat het selve veel daghen alomme
geswermt hadde sonder yet besonders uyt
te rechten/ dan die van Sommel ende Doozn
te waerschouwen ende tijdt te gheven om
haer te stercken/ ende van alles wel te ver-
sien. Comende vooz de Stadt/ heeft hy hem
begeven aende West-zijde/ daer zy meest opē
gelegen hadde / beginnende aldaer te scher-
mutseren/ op hope van also binnen te gera-
ken: maer is van die van binnen cloeckelich
afgedreven. Geduerende dese schermutse-
ringe / heeft den Vpandt aen den Rossum-

Sommel
aengerast
aende West-
zijde.

schen-middelweert gemeynt ober te comen/
maer wesen daer oock in versien/ is hem
dat selve ghelijckelijck mislucht. Dese twee
aenslaghen ghemist zijnde/ heeft hy de Stadt
beginnen te belegghen/ maeckende zijn Le-
gher-plaetse tot Oensel, boven de Stadt/ ende
zijn Trenchen op den Oenschen dijk/ we-
sende een wel ghelegghen plaetse/ teghen het
schieten uyt de Stadt redelijck wel bewaert.
Den Prince Mauritz, siende dat den Vpandt
de Stadt Sommel met alle zijn vermoghen
ende uytterste gewelt wilde aengrijpen/ heeft
zijn Legher uyt de Ober-betue mede doen
op bzeken/ ende nae Sommel af trecken/
ende alle ghereetschap toe gemaect om den
Vpandt wederstandt te doen / ontbiedende
allerhande amonitie/ ende veel Waterjen op
rechtende ghelijck in de Caerte genoetsaem
te sien is.

Hebbende zijn Legher by den anderen/
heeft hy het selve zeer wijfelijck verdeelt/ en
alle behoelliche plaetsen wel beset/ inde Stadt
Sommel leyde hy 8 Vaendelen van Pieter
van der Dorp. 8 Vaendelen van den Heere
van der Noot, 4 bande Switsers/ ende den
Heere van la Noue met 7 Vaendele Fransop-
sen: zijn Excellentie/ zijn broeder Graeff Hen-
rick Frederijck, Graeff Willem Lodwijck, ende
Graeff Lodwijck Gunter, hebben haer selfs
mede binnen de Stadt begeben. Tot Haecten
legerde hy alle de Engelsche. Te Tuij eeni-
ger Heere lijfwachten ofte Guardē. Te Waer-
denburgh de overige Fransopsen. Te Opy-
nen, de overige Driessen/ te Hessel, Graeff
Ernst van Nassau met de Duytsche/ op de Voorn
de Schotten met het Regiment van Egmont,
ende alle de Kuyperje inde Tielschen-weert,
van Ciel af tot omtrent Gorcum, om langhs
henen den Waterkant scherpe wacht geduy-
richlijck te houden.

Deert bande
Prince selfs
beset ter ende
bewaert.

Den Admirael Iohan van Duyvenvoor-
de is met 15 uytlegghers den Wael-stroom
mede op gecomen/ den selven met zijne sche-
pen van Opijaen af tot beneden Haecten wel
besettende.

Den 16 Mey/ wesen dese dingen aen de
zijde vande Ho. Mo. Heeren State also be-
stelt/ is den Admirant ten laetsten in zijn Le-
ger gecomen/ also dat doen ter tijt de geheele
macht van beyde zijden ontrent Sommel
was vergadert. De Spaensche sterck zijnde
ontrent 26000 te voet/ en 4000 te peerde: die
van E. Heeren Staten 16000 te voete / ende
3000 te peerde/ zijnde al te samen wel geoes/
fent krijghs-volc/ die dooz veel jaren groote
erbarentheyt in krijghs sake verkrege hadde.

Den Admirant in zijn Leger gecome zijn-
de/ dede den eersten nacht eenen geweldigen
aenval op de uytterste beschantsinge der Stadt
aende Oensche poorte/ die noch niet volmaect
en was/ maer wiert cloeckelich van die van
binnen afgeslagen/ en met groot verlies van
zijn volck te rugge gedreven/ latende onder
andere gebangenen eenen la Motte, die van eē
quetfuere tot Sommel is gestoven/ en mede
afbzengende eenen Alphonso Bavalos seer ge-
quetst/ doch naederhant wederom genesen.

Den Prince Mauritz dede den Oenschen
dijk een stuck weeghs ondergraben/ maken-
de onder de selve een geweldige Mine om
den vpandt te doen inde locht vliegghen/ soo
wanneer hy de voozgemelde beschantsinghe
wederom bespinghen soude.

Macht van
beyde de Le-
gers vooz
Sommel

Dit is gheweest den laetsten aenval der vbanden op Bommel/ die haer sint dier tijt seer stille gehouden hebben/ meer besich om haer te verweeren/ dan selve den vbandt aen te ballen.

Sijn Excellentie doet den vbandt groot afbreuck.

Daer en tegen/ den Prince Mauritz niet te vreden zijnde/ alleen Bommel te beschermē/ heeft den vbandt selve gheweldighlyck bevochten/ schietende van alle zijden in synen Leger/ hem dickwils in zijn Trencheen besoeckende. zijn eygen wercken ende beschansinghen rontom Bommel namen dagelijck zeer toe/ doende oock zijn sloop- bygge ober de Waele booz de stad legghen/ wiens bree- de gerekent wert op 5 treden/ ende de lenghe de op 450 / bestaende uyt 10 groote schepen/ 28 klepne ende een geweldige Ponte dienen- de tot openinghe van de bygghe/ als sulckx van nooden was.

Op het ontbieden van zijn Princelicke Excellentie is alle dat Boots- volck van d' Armade der Heeren Staten/ tegen Spaengien toe gerust/ binnen Bommel gecomen/ om tsamen met het krijchs- volck eenen gheweldighen tocht te doen teghen den vbandt: maer de selve is dooz twee Fransosen/ overlooperx/ ghewaerschout/ waer op gevolcht is dat het Boots- volck wederom elck na zijne schepen is gesonden.

Den 18 Mey/ is Graeff Lodewijck van Nassau met acht Vanen Ruyteren/ nae den Zabantschen kant over ghesonden/ om des vbandts wacht op te lichten/ dan is sonder pet uyt te rechten wederom gecomen.

Den 19 Mey is de Schotsen Colonel Morraij/ gaende langs des Stadts Wallen/ met een grof Canon geschoten: hy sach den Cogel wel aencomen/ maer het schijnt dat hy t' schade achte/ dat een Crijchsmā bocken soude: hy werde inde crupne van het hooft geschoten/ ende bleef strax doot: hy was een onversaecht Crijchsmā/ die dooz sijn vrome en cloecke daden veel eere verwozven heeft/ in dese Nederlantse Oorlogen.

Den vbandt in zijn Trencheen ober ballen.

Den 21 des nachts/ zijn onse Soldaten/ wesende meest Engelsche ende Fransosen/ geweldichlyck in der vbanden Trencheen gevallen/ doot slaende meer dan 600 mannen/ en souden oock missechen het geheele Spaensche Leger in verwerringe gebracht hebben/ dan dooz eenich booz- ballende mis- verstant/ tusschen beyde natien/ is het selve doen ter tijdt verhindert/ ende zijn wederomme inde Stadt gekeert/ gebanghen hzengende eenen Capitayn Aldeno, met noch sommige andere Soldaten: van hare zijde hebben zy twee Capitaynen ende ettelijcke meer verloozen/ die sy meest selve onder malcanderen uyt misverstant en quade ozdere hadden doot geschoten.

Den vbandt is omtrent dese tijt seer neersich gheweest int graben omme daer dooz de hooghe te ghewinnen/ maekende verschepden baterijen/ van de welke hy veel in de Stadt/ ende ober de bygghe heeft geschoten/ doch sonder eenighe merkelycke schade/ guetsende veel meer de hupsen/ dan de Menschen/ ende naerderden dagelijckx den water- kant/ om onse Bygghe daer ober datmen inde Stadt gingh met haer geschut te bereycken/ waer teghen de onse de bleughel van de Trenchee gheweldichlyck hebben gehoocht/ om de selve te beschermen. Onse Trencheen/ Bollewercken, ende Ba-

terijen/ namen oock dagelijck seer toe: wesende met vele Coztouwen/ Slanghen ende andere/ soo metale als ijere stucken wel beset/ die geduerichlyck op den vbandt speelden/ doende groote schade onder sijn volck/ daer omme hy oock met vele Hutten ende Tenten opwaerts is geweken/ om van ons geschut bezydt te zijn.

Binnen den Bosch ende ander omliggende Steden des vbandts/ quamen dagelijck veel dooden/ ende ghequetsten: die alomme de Gasthupsen vulden/ ende onder de selve veel Capitaynen/ ende Bevelhebberen/ behalven noch alle die ghene die int velt be- graben wierden.

Den 24 Mey/ is den vbandt van den Weert met 5000 te voete ende dupsent te peerde/ afghetrocken om sijn lijstocht/ amonitie/ ende andere behoefstigheden te geleypden. En wederom den 26/ met 4000 te voete/ ende eenige te peerden nae Antwerpen/ om aldaer de be- talinghe booz het Legher te halen schietende gheweldichlyck om sijn booznemen te bedeckē/ ende daer en tusschen sommigh geschut mede af te hzenghen.

Den vbandt verreckt van Bommel.

Hier op is den Prince Mauritz met alle de Guarden nae beneden afghetrocken/ doende derwaerts volghen 16 Coznetten Ruyteren/ ende uyt alle de Engelsche Vaendelē 50 man- nen/ zijnde tsamen 1300 te voete/ ende is met de selve tot Worcum overgescheept/ treckende diep in Zabant: dan den vbandt de onse ge- waer werdende/ begaf hem met den gantschen schat binnen Herentals (niet willende aldaer van sijn boozdeel afwijcken) ende den Prince Mauritz keerde wederom nae sijn Legher/ achterlatende sommige Soldaten/ die te verre geloopen waren.

Die vbandt Prince ghevolcht werden.

Den 27 Mey heeft den vbandt sijn betalinghe inden Bommeler- weert ontfanghen/ geschat op 6 tonnen gouts/ en al t' krijchsvolck dat in Zabant herspzept lagh inden Weert ontboden/ om aldaer haer soldijge te comē ontfangen. Dese dagen hebben onse uytleggers eenige spzingers gebist/ die den vbandt te- ghen onse schepen/ ende bygge hadden laten afdzijben: wesende omtrent 5 voeten lanck/ ende eenen voet breecht: versien met 6 camer- kens vol Buscrupps/ constige vier- sloten/ ende een pinne booz aen/ welke erghens aenre- rende dede het slot sijn werck/ slaende byer in het crupdt/ t'welck vbandende alles soude doē in stucken spzingen/ dat daer omtrent wesen mochte/ vele deser spzingers heeft den vbandt laten afdzijben: maer niets daer mede uyt- gherecht/ noch zy en hebben onse bygghe oft oozloghs schepen dooz de selve niet connē beschadigen. Den 30 Mey is den middelsten hoop ofte het Legher des vbandts seer vermeer- dert/ zijnde een groote menichte van hutten en Tenten/ den selven by gecomen ende men sepde dat hy van Mechelē 12 geweldige stuc- ken geschuts soude ontfangē hebbē/ gendemt de 12 Apostelen/ schietende elck ober 60 pont ijsers/ met de welke gecomen souden zijn 4000 Soldaten so Spaengiaerden als Italianen met noch sommige peerde Ruyteren.

Dietwercken vbandt tegen de schepen afgesonden.

Den vbandt heeft desen selven dach omtrent Dreulen 2 mijlen boven Tiel ghearbeyt ober de Wael te comen/ daer terstont vbandt Prince Mauritz, henen geschickt zijn 16 Vaende- len Soldaten/ ende 5 Coznetten Ruyteren om haer overcomste aldaer te beletten.

Onse Coortouwen en andere stucken hebben dese dagen geweldichlick op den vpyant ghespeelt/die oock daerentegen vele inde stad heeft geschoten: maer insonderheyt nae de Brugge/dan de yser vlogen meest al over inde Haestensche-weert sonder de Brugge oft de menschen daer omtrent merckelick te beschadigen.

Dese dagen zijn oock veel schermtusingen aen beyden zyden voorgeballen/ tusschen de schiltwachten ende andere Soldaten/niet al verhalens weerdich/in de welke d'onse meestendeel het veldt behouden hebben.

Den vpyant
lijt groote
schade.

Behalven die van Bommel/ liepen oock die vande Doozn/Huysden/Bozchum/en andere onliggende plaetsen gheweldichlick op den vpyant upr: dagelijck inbyngghende vele gevangenen/en groote menichte van schoone peerden:vande welke meer dan 400 alle binnen Bommel/ geduerende haer beleggh/ zijn vercocht geweest.

In de tydinge van s' Hertoghe Bosch vermelden dat tusschen den 28 ende 29 Mey/ aldaer meer dan 80 wagens met dooden ende ghequetsten waren ingecomen/ uytgenomen die binnen Heel ende andere plaetsen gevoert waren. De Prince Mauritz heeft den gront van het oude Clooster/ Wiel genoemd/ gheweldichlick doen beschauten / wesende een hooghachtige plaetse/ ghelegen beneden de stad/ van welke den vpyant de stad Bommel wel hadde connen beschadigen/ soo wanneer hy hem aen die zijde begeben hadde.

Desgelijcks heeft hy ooc den Litsen-ham/ seer sterck gemaeckt/ beginnende op den selven een halve Mane/ te maecten/ om daer omtrent op den vpyant meer upt te loopen.

Den 3 Junij heeft den Prince Mauritz meest alle sijn geschut van des Stadts Bolwercken en de Waterijen op den Tielschen weert/ een uppe langh in des vpyants Leger gheweldichlick doen schieten/ t'welck haer van de stad heeft gedwongen af te trecken/ stekende des nachts het vper in hare hutten/ ende de Stadt schandelick verlatende.

Bommel
vanden vpyant
verlaten

Aldus is Bommel dooz het geschut ontfet geworpen/ ende hare vpyanden afgedreven/ die de selve omtrent 20 daghen te vergeefs belegghert hadden.

De Spaengiaerden hebben vanden eersten aen tot dit beleggh niet wel gemoet gheweest/ beter gesint om vooz Breda oft eenige andere landtstadt haer te begeben/ scheldende la Borlotte vooz een verrader des Conincks/dooz wiens onachtfaemheyt hare eerste aenlagen belet waren.

Die veel vpyanten
met vpyant
gher naer
gelaten hebben.

Die van Bommel vernemende des vpyants vertreck/ zijn met groote menichte na het verlaten Leger toegelopen/ ende hebben aldaer vele bagagie/ wapenen/ ende andere instrumenten gebonden/ oock veel onbegraven dooden/ gequetsten/en jonge naegelaten kinderen/ de welke haer vanden Prince Mauritz zijn nae ghesonden/ die oock de dooden allomme heeft doen begraven/ ende de ghequetsten in de Seadt hzengen/ om de selve te genesen. Den 5 Junij zijn des vpyants Waterijen/ Trenchen/ ende ander wercken van de Burgeren ende Soldaten/ met haer epgene/ achtergelaten gereetschap wederom geslichtet.

Den vpyant
is beuueft
ba Bommel

Den vpyant hadde sodanigen schick vanden Bommeler-weert/dat eenige Bevelheb-

beren/ onghequetst zijnde/ haer binnen den Bosch hebben begeben/ vragende hare armē in superen/ om alsoo vander Weert te mogē afbliven: jae soo vele datmen binnen den Bosch heeft moeten met trommelen omflaen en met trompetten uproepē/ dat alle Bevelhebberen zijnde in dienst des Conincks/ elck nae sijn quartier ende Vaendelen soude verrecken/ doende openbare huys-soeckinghe/ om de selve tegen haren danck nae t' Leger toe te dzyven.

Den vpyant Bommel verlaten hebbende/ heeft hem begeben nae Rossum, alwaer het lant redelick hoogh is/ nemende aldaer sijn Leger-plaetse/ en heeft sijn vpyant van Creveceur doen afnemen ende hooger aen doen leggen/ tusschen Alem ende Maxen. meynende soo het schein inde Tielschen waert te vallē/ maer Graeff Ernst van Nassau, die met een Regiment nieuwe Duyschen hier de wacht hadde/ heeft hem sulcx verhindert. d' Admirat plante inder haest eenige stucken Geschuts/ ende meynde onder het faueur der selfder den stroom te passerē. Graeff Ernst heeft om sulcx te beletten/ moeten verlaeten het voozdeel vanden dijck/ ende sich begeben op het voozlant ende op den Kossenschen-weert/ alwaer hy bloot stont onder de genade van des vpyants Cartouwen/die dapper schoten/ daer sijn vijf Cartou-scheute dooz Graeff Ernsts logement ghevlogen/ ende twee dooz sijne slaep-stedes. Maer Godt de Heere heeft hem bewaert/en tot grooten dienst des Landts gespaert. Hy heeft inder haest soo veel aerde daer teghen op-gewoypē als hy eenichsins conde. En sijn Excellētie heeft hem meer volcx toe-gesonden/ met welcker hulpe hy eenen tamelicken wal gemaeckt heeft. De vpyant heeft dach ende nacht soo schrickelick gheschoten dat hy op Graeff Ernsts Quartier alleen wel/ xiiii. duysent scheuten geschoten heeft/ hoopende dat hy hem dooz al dit schieten soude verbolderen/ ende dwingen die plaetse te verlaten: Maer te vergeefs. Sijn Excellētie liet xxxvi. soo heele als halve Cartouwen planten tegen den vpyants waterijen/ die soo vier gaven/dat sy den Admirant groote schade aenbrachten: Hem wierden soo veel Constabels dooz geschooten/ ende soo veel stucken verslamt/ dat hy eerst met schieten op houden moest. De grobe stucken ginghen hier veel daghen aen een soo dickwils ende soo veel te gelijcke los aen beyden zyden/ als oftmen ghestadelijck eene Stadt te storm beschoten hadde/ welke maniere van doe noyt te voren gehoozt noch gesien en was.

begeeft hem
na Rossum:

Den Prince Mauritz, om des vpyants overcomste inde Tielsche-weert te verhinderen/ heeft den selve alomme meer beset/ doede vpyant Bommel treckē de seven Vaendelē Fransosen/ en legerende de selve tot Nerynen, de 8 Vaendelen vanden Heere vander Doodt/ met noch 4 vande Zwitser te Varick, beginnēde oock verscheyden nieuwe waterijen/ ende den Kossenschen-middel-weert/en andere plaetsen dagelijcks versterckende/ heeft oock desgelijcks het Eplandt Doozn met sware Trecheen ombangen/ en met vele Waterijen wel versien/ welke wercken de meer ghesepde Caerte ghenoechsaem vooz oogen stelt.

Hy soecht
inde Tielsche
waert te comen.

Beyde de Legheren zijn den geheelen Junio zeer stille geweest/ aengesien den vpyant hem vzeesde het overcomen te bestaen: en den Prince

Prince Mauritz te vergheefs daer nae was wachtende; meest besich aen beyde zijden om baterijen ende andere beschansinghen op te werpen/ ende onderlingh malcanderen met het gheschut te beschadigen.

Beschant hem omtrent Rossum.

Den vbandt heeft een geweldige schanse tot Rossum, boven den Lorre-graft begonne/ inde enghde des Sommeler-weerts/ makende veel blinden om onder die bedecktelick te mogen werken/ ende neerstelick grabende aen den Lorre-gracht, om den selve in de Wael te brenghen.

Soeckt oec de Wael te komen.

Men seude dat 15000 mannen van den vbandt haer verdeelt hebbende in dzye hoopen/ souden geloodt hebben/ welcken van de dzye hem alder eerst ober t'water begheben soude/ hebbende daer toe so veel plepten/datse het voozghenoemde ghetal ghemackelick in dzye repfen konden oberbrenghen/welcken aenslach int werck soude gestelt werden den 24 Junij/wesende S. Jansdach/s' morgens vooz de dageraet/dā daer en is niet voozders af gevolght. Die vande Middell-weert/van Barick/Heesselt ende Oppnen/ hebben den geheelen nacht in goede ordze gestaen/ende des vbandts overcomste verwacht die hem niet eens en openbaerde.

Den Prince Mauritz heeft oock den vbandt met sommighe Ruyteren/ Musquetiers/ ende Pijcken verscheyden mael gheveest besoecken: maer de selve en is noyt uptgecomen.

Den Admirant heeft nae Lic ghesonden Don Ambrosio Landriano, met meest alle de Ruyteren ende het Regiment van Don Louis de Villar, om tgeduylich upt loopen van den Litsen-ham te beletten.

Den eersten Julij heeft den vbandt meer dan 500 scheuten geschoten/doch van d'onse geen gequetst. Den 2 Julij zijn d'Eugelsche die tot Haesten/ ende de Fransoyfen die tot Weerdenburgh ende Nerynen ghelegen hadden oock ses Daendelen upt den Hemertschen weert hoogher aen getrocken.

Den Prince Mauritz hebbende nu soo langhe des vbandts overcomen te vergeefs gewacht/ heeft selve den 4 Julij inden dagheraet 3000 manne naer Herwaerden doen overschepen/ om aldaer een halve Mane in't gesichte des vbandts op te werpen.

Sijn Excellentie beschaant Herwaerden:

Het Herwaertsche veldt is een welgelegene plaetse/obertreffende in hooghte alle de Crencheen ende omgravingen des Eplants Doorn. Op dit veldt hebben haer de onse in der haest seer beschant/oprechtende een halve Mane/ende dien met Palesaden wel dicht besettende.

Desende dit werck eenichsins weerbaer/ heeft den Prince Mauritz meer volcks derwaerts doen overbaren ende is oock selve te laetsten naer Herwaerden overghescheept/ om in alles tegenwoozdich sijnde te versien.

De onse hebben van s' morgens ten vier uren tot t'fabonts ten ses uren seer gerustelick ghewoozt/ sonder eenigen wederstandt des vbandts/die hem ten laetsten (wesende de halve Mane by nae volbrocht) met wepnich voetvolck ende eenige Ruyteren/ tegen den about heeft comen vertoonen om onse soldaten upt te locke en in een Embuscade te trecken: dan de onse der witticht zijnde van eenē grooten hoop Ruytere liggēde achter de dijen zijn niet upt gecomen. Een wepnich tijts

hier na is den vbandt wederom gecomen met 2500 Spaengiaerden en Italiane/welcke onder het aenvoeren van Zapena, op onse halve Mane seer geweldichlick zijn aengeballen/ zijnde gelept van een deel Monicke: die met Crupcen ende Danen vooz upt quamen/ om hem moet te geve/en met haer menichfuldige segeningen te beschermen: maer de onse hebben de halve Mane cloeckelick beschermt en den vbandt afgeslagen: niet tegenstaende hy ooc seer onvert saechdelick is aengeballen/en vele al binnen de Palesaden waren/ vechtende hant tegen handt/ so dat sy malcanderen met pijcken dootstaken. Die vande Doorn/Varijck, en Heesselschen-weert deden haer gheschut geduerichlick op den vbandt spelen/hen insgelijc met alle haer musketten en handt roers beschietende/ so dat hy ten laetsten met groote schande moeste afwijcken/ meer dan 700 Mannen achterlatende/en onder de selve veel Capiteynen/ ende ander Bevelhebberē/ behalven noch de gequetsten/welcke wel onderhalf hondert alleene binnen s'Hertogenbosch naer der hant zijn ghestorven. Desen storm ende geweldigen aenval heeft geduert wel twee uren langh/ nochtans zijn van de onse niet boven de acht doot gebleven/en omtrent de 22 gewont. Den vbandt hadde twee veldtstucken naegeboert/ welke hy op onse halve Mane heeft af gheschoten: doch met hare ijere van d'onse niemant gequetst. Int afstrecken heeft den vbandt wel 96 dooden achter gelaten/onder welke van d'onse eenē der voozgemelder Monicken is gebonden/ die met vele Helychdomme te vergeefs was gewapent: hebbende sijnen arm vol palesade/ die hy selve seer onvertsaechdelijck hadde uptgetrocken.

Welck den vbandt soecht te beschadigen.

Maer moet niet verlets te rughe keeren.

Den vbandt heeft desen dagh eene van onse Mt-leggers/ omtrent Herwaerden in den gront gheschoten/ met een halve Coxtouwe/ die hen derwaerts was nagevoert/ doch het volck is meestendeel sonder schade daer afgecomen/upt gesondert ses oft seben dooden oft ghequetsten. Den 5 Julij heeft la Bourlotte met eenen hoop Ruyters/ende 400 Musquetiers een Embuscade gelept/ meynende onse Ruyters/die vooz de Stadt Sommel wacht hielden/ in de selve aen te locken: dan de onse sulcks vermoedende/ midts dien hy met te wepnich volck aen quam/ zijn te rugge gheweken/ tot dat sy condens sonder groot perijckel selve op hem aentreffen: rijdende dan op den vbandt seer stoutelijck aen/ welke sy inde blucht sloegen/ krijgende ghevanghen den Baron van Rosne ende een Italiaens Capiteyn/ die terstont van sijn quetsure is gestorven/ wiens lichaem nae der hant is gerantsoeneert. Sijn Pr. Excellentie heeft de Middellweert/ Nat-gat genoemt/ legghende inde Nase/ bezijden Herwaerde mede aengebangen te beschansen: en meest al het Doorn van Herwaerden met een geweldighe Crenchee omgraven.

La Bourlotte geslagen.

Den 7 Julij is de tweede halve Mane op den Litsen-ham begonnen/ ende met vlegghen nae d'ander aengetrocken/ om de bzughe te bezyden: die naederhant tusschen de Doorn ende Herwaerden gheslaghen is. Te Herwaerden is oock nae de vbandts bzugge toe/ een nieuwe vlegghel opgerecht/ streckende buyten om het Doorn/ van de welke men des vbandts bzugge wel gemackelijck sien

Den Litsenham beschat

sien conde. Aldus naederden de onse dagelic aen bepde zijden van de Mase/ om des vpa andts Brugge/ ende hem de selven bequa melick af te sijden. Den 8 Julij is den Prin ce Mauritz, met sijn geheel Hofgesin van Bom mel, nae de Doozn verhuyst/ begripende sijn quartier op het opperste van het Eplandt/ alwaer sijn Excellentie terstont gebolcht is sijn lijfwacht/ met de Guarden van Graef Wllem ende Hohenlo.

Die vande zijde vande H. Mo. Heeren Staten/ hebben eenigen tijt besich geweest/ om twee verscheppen seheep-bruggen te leg ghen: D'eerste den derden Julij over den Wael/ van den Cielsche waert op de Doozn: De tweede den 8 Julij/ van de Doozn op Herwaarden. Over dese zijn ten selven da ge 10 Daendelen Schotten/ ende den Heere Gistelles met 12 Daendelen van sijn Regem ment nae Herwaarden overgetrocken.

Den vpaant
berlept sijn
brugge.

Den vpaant bevrteest zijnde vooz sijn brugge/ heeft de selve den 9 Julij afgeboert/ ende op haer eerste plaetse tusschen Heel ende Creve ceur wederom ghelept. Den 12 Julij heeft den Prince Mauritz 3500 Mannen te voet/ ende 1000 te peerde nae den Litsen-ham ge sonden/ om den vpaant daer omtrent te be soecken: maer aengesien de selve hem niet en doozten bloot gheben/ zijn de onse sonder pet uyt te rechten wederom gekeert/ mede bren ghende 40 peerden en 4 ghevanghenen. De Spaensche Kuyters als d'onse wederom va den Litsen-ham waren afgebar/ berthoon den haer op den Dijk/ dan zijn van ons ge schut haest afgedzeven.

Dese dagh is een Franschen Baron/ zijnde een sone vande Hof-meester des Co mincx va Francrijk/ tot Herwaerde dweers dooz sijn hooft gheschoten/ ende naederhant van de quetsure ghestozben/ sijn doot wiert van den Prince Mauritz ende het heele Hoff seer beclaecht.

Den vpaant
omtrent Lit
geflagen.

Den 15 is de Brugge van Herwaarden hooger aen geboert/ ende tusschen de Doozn en de Litsen-ham over de Mase gelept/ ober de welke omtrent 6000 mannen te voet/ en 1800 mannen te peerde nae den Litsen-ham zijn over getrocken/ om den vpaant die te Lit Kessel ende Maren versprept lagh/ op te lich ten. Den vpaant was in dese Doozen/ na de zijde van den Litsen-ham ende Herwaarden redelijck wel beschant: maer aen d'ander zij de luttel ofte niet/ daerom soude d'onse heb ben omgetrocken/ en den vpaant van achter aengeballen. Van de Fransosfen die den voortocht hadden/ soeckende een cozte ober winninge/ hebben den aenslach te niet ghe bzocht/ ende zijn den vpaant van voozen aen gecome/ alwaer hy sterckelick begrave lach. In d'eerste aencomen van de onse/ heeft den vpaant hem met eenighe hoopen/ vooz sijn Trenchen begheben om te schermitseren/ dan de selve zijn inder haest overrompelt en de t'samen van d'onse geslaghen/ alleen uyt ghesondert eenen Capiteyn die ghevanghen ende op de Doozn gebzacht is.

Dese verflagen zijnde/ hebben d'onse seer eloekelick des vpaants Trenchen aenge ballen/ maer en hebben om der selver hoogh de ende gheweldige besettinghe niet connen uyt rechten: ende zijn weder af getrocke me de bzingende, omtrent 60 van de hare/ soo

doode als gequetsten/ wesende meest Frau sopsen/ die haer gewisselick met een wonder licke stouticheyt dicht onder des vpaants be grabinghen begeben hadden.

Den vpaant heeft een batterije tot Kessel oppgerecht/ schietende van de selve op Her waerden ende de Doozn/ doch sonder eenige groote schade daer omtrent te doen. Den 26 Julij heeft den vpaant rene van onse upleg gers/ liggende op de wacht/ beneden Amel royen overballen/ ende het boodts-volk meest doot geslagen. Dit zijn de voozmaeste en verhalens weerdichste stucke/ die va Mey af tot den 26 Julij in ende omtrent den Bom meler-weert ghebeurt zijn. Den gheheelen Augusto ende September zijn de twee Lege ren uptermaten stil geweest: leggende bepde wel begraven/ ende seer naerstich op hare hoeden/ ende geduylichlick trachtende om malcanderen eenich voordeel af te sien.

Den vpaant
logh schip
in den Dooz
aend ober
ballen.

Den vpaant
logh schip
in den Dooz
aend ober
ballen.

Den vpaant
logh schip
in den Dooz
aend ober
ballen.

Maurits
tie onder de
vpaant.

In des vpaants Leger zijn daghelijck vele muyneringen/ ende opzoeren geweest/ om de quade betalingsen/ ende sommige an dere gheschillen ende misverstanden. De Regimenten/ die te Driel ende andere Doo zen versprept gelegen hadden/ hebben haer t'samen nae den meesten hoop tot Rossum toe begheven/ uyt vzeese van opgelicht te wer den. Vele schermitseringen zijn der oock ge duylichlick voozgeballen/ tusschen de onse ende des vpaants Kuyters/ soeckende mal canderen te verrassen/ de schiltwachten af te jagen/ ende te overballen.

De onse hebben oock haer uytloopen tot op den vpaant alijt verbolcht. Jae hebben den 10 Augusti op eenen tocht den vpaant meer dan twee hondert peerde/ ende veel an der bagagie afgenomen. Den vpaant was vast besich aen sijn nieuwe Schanse tot Ros sum/ sterckende die seer geweldichlick/ ende met dicke ende hooge Wallen wel versien de: meynende den Wael-stroom ende den Bommeler-weert daer mede te dwinghen/ ende eenen wegh te opene in Hollant, Vrecht ende het binnenste van Gelderland. Dit lan ghe toeben des vpaants in den Bommeler weert sonder pet uyt te rechten/ trock vele menschen tot verwonderinge/ sonnwige ver moeden dat hy nae de Rossumsche schanse tot noch toe soude gewacht hebben/ om de selve vooz sijn afstrecken geheelick te volmaken: Maer aengesien den Certs-Hertoghe Alber tus de Staten der ober-heerde Nederlanden hadde toegheseght/ hare Steden ende platte Landen met gheen Krijghsvolk te beswa ren/ soo is het wel ghelooft/ dat de selve sijnen Legher inde Bommeler-weert was houdende/ om sijn belofte nae te comen. Te meer overmits het gheheele Leger/ int by wesen hares vpaants om quade betalingen opzoerich/ ende noch gheen ghelt voozhan den was/ soo het selve/ onbetaelt/ ende t'on bzedden zijnde/ uyt den Bommeler-weert/ verre van hare vpaanden quame te vertrecke/ soude die van Zabant grootelijck in bzeese gestaen hebben/ dat sy alle hare platte landen mochten afloopen/ roobe ende plon deren/ sonder eenigh aensien/ gelijck het sel ve in dese Nederlantische Oozloghe menich mael geschiet is.

Die hem
tot Rossum
sterck.

Gedonen
waerom hy
inde Bomm
melerweert
gecomen is.

Dit zijn de waerschijnelickste oozsaken/ die den vpaant bewegen conde/ haer Krijchsherpz

heyt soo langen tijt in en omtrent den Bom-
meler-weert te houden/ sonder yet voozder
aen te grijpē. Behalven dese/ heeft haer oock
t selve wel mogen aenraden de wel gelegent-
heyt deser plaetse/ ende goede bequaemheydt
om van de selve veel aenlagen tegen de om-
liggende steden/ der vereenichde Nederlanden
aen te vangen/ ghelijck die alreede zijn in't
werck ghestelt teghen Worcum, Breda, ende
Nimmegen, doch vooz Godes ghenade en de
geduyzige wackerheyt van onse Voozvluch-
tige Prince en andere Nassausche Heldes/ des-
gelijck denaersticheyt van onse voozdere Be-
vel-hebberē en andere Soldatē so sijn die ver-
hindert en ten dienste deser Landē bewaert.

De Ho. Mo. Heeren Staten der Veree-
nichde Landē bewesen grooten blijdt in dese
teghen-weer/ selve den meesten-deel vanden
Raedt van Staten/ oock mede een deel van
de Staten Generael/ begaven hun personen
inde stadt van Bommel/ niet sonder verjickel
haren levens/ want de clootē vande Canons
der vanden niet alleene over het hups/ maer
oock daer inne quamen als sy vergadert sa-
ten/ in het Hups van wijlen Marten van Ros-
sem, Heere van Poederoyen/ daer sy gemeene-
lijcken hare vergaderinge hielden. De Lan-
den thoonden de saecken seer te behertigen/
want sy versozchden het Leger van alle noot-
druft volcomelijck/ ende onderhielden dien
geheelen Sommer in dienste omtrent 280 sche-

pen/ 379 wagens/ ende 356 Peerden om het
geschut te trecken/ de Bugh-meesters/ ende
andere Officierē tot die dienste noodich sijn-
de/ waren in ghetald 203. In summa daer
werdt gerekent dat dese extraoordinarische
kosten van Schepen/ Wagens/ treck-Peer-
den/ Amunitie ende gereetschappe der Artil-
lerij / mette toe-behoozende Officieren/ de
Landen dien Sommer gecost hebben (boven de
Soldijē des Crjchsvolcks) over de twaelf-
hondert dupsent guldens. Het is oock aen-
merckens waerdich dat sijn Excellentie tot
sijn behoef in dit Bommels Leger ghehadē
heeft vijf Scheeps-bruggen/ elck lang we-
sende omtrent dupsent ofte twaelf hondert
voeten/ uptghenomen die/ de welke vande
Cielschen tot opten Rossenschen-waerdte o-
ver een arm vanden Wael repckte/ die wel-
ke maer ses hondert voeten langhe was.
Vooz het behulp van dese Bugghen heeft
den Prince tot hinder ende schade vanden
vbandt/ seer vele saecken upt ghericht ende
volbzacht.

Dit is waerde Lesers een cozte/ doch wa-
rachtige beschjybinghe van t'ghene in dese
Belegeringe aenmerckens ende onthoudens
waerdich gheschiet ende ghepasseert is: de
Godt aller genade verleene ons/ dat wy de
selve stadt/ tot onsen besten ende beschuttin-
ghe onser Landen noch lange jaeren mogen
houden ende bewaren.

Michaël van
den macht
ende Coste
des Prince
Mauritz
Leger vooz
Bommel.

*Verclaringhe vande Cijfferen die inde Figuyre vande be-
legheringe ghesneden sijn.*

1. Een groote halve Maen, by forme van een Trianghel, begonnen buyten de Oenssche poort met een Mijne in den Dijk. 2. Een halve Maen voor het punct vant Orangen Bolwerck, om d'aencomste opt uytterlandt te beletten. 3. Twee Ravelijnen tot retraite ende defensie vande groote halve Maen. 4. Hohenloons-Bolwerck, achter t'welcke den 19. Maij geschoten werde Colonel Moraij. 5. Een groot Quartier buyten die Bos-poort, gemaeckt int heetste vande Belegeringh. 6. 7. Twee halve Manen int begin opgeworpen, tot defensie vande Poorte. 8. Curadoor lancx die Cingel tot aen dē Dijk beneden die Stadt. 9. Beschansinghe vant Clooster Wiel. 10. Een Ponte teynden aen die Scheep-brugge welke Brugge lanck was 1083. voeten. 11. Water-poorte boven afgebroken. 12. Steyger-poorte gheduyrende t'Beleghe toeghouden. 13. Een gat inde Stadt-muyr met een Brugge, om uyt die Stadt op het uytter-landt te comen.	14. Sint Ians Weert daer die generale Monstering geschiede. 15. Wacht van onse ende des Vyants Ruyterie, diemen dickwils tegens den anderen sach Schermuteren. 16. Dit is de halve Maen die dē 4. Iulij op Herwerden gellagen werde, groot in den omganck 550 voeten, die welke ten selven daghe dapperlijck van den Vyandt aengetaft ende bestormt, maer vande onse behouden werde. A. Hier tusschen Kessel ende Herwerder-velt, quam den Vyandt over in de Bommeler-weert den 5. Meij. B. Creveceur by den Vyandt ingenomé den 12. Meij. alwaer hy eerst een Brugghe ende naderhandt een Ponte gellagen heeft. C. Nae het opbreken voor Bommel, is dese Brugge verleyt tot Alem. D. D. Plaetien daer den Vyandt voor den eersten, tweeden, ende derden mael sijn Legher gehadt heeft. E. Die Schants van Rossen, gheenaemt S. Andries, den 5. Iulij begonnen, ende drie Maenden daer nae volmaect.